

5. El català en el món informàtic

JOSEP DOMINGO-FERRER
Membre numerari
Secció de Ciència i Tecnologia

En el període que va dels anys 1960 fins a mitjan dècada dels 1980, la informàtica al món i al nostre país era cosa de «grans» ordinadors centrals, els anomenats *mainframes*. En aquella època, el vocabulari informàtic era emprat només per especialistes (analistes, programadors, operadors), la majoria amb formació inicial en disciplines no informàtiques (enginyers, matemàtics, físics, etc.). En el món informàtic es feien servir molts anglicismes i algun gal·licisme, perquè el petit grup d'especialistes amb què comptava el nostre país no tenia ni gaire massa crítica ni esma ni competència per cercar versions catalanes de la gran quantitat de neologismes que venien amb els ordinadors i amb la programació (els sistemes i els manuals eren gairebé tots en anglès i algun en francès).

Els gal·licismes van ser catalanitzats de seguida i de forma natural. Per exemple el mot francès *ordinateur* (que ordena), va donar «ordinador». Igualment, durant els anys 1960 i 1970 es feia servir l'expressió «cervell electrònic» per designar un ordinador, que provenia del francès *cerveau électronique*. Els anglicismes varen perviure més temps. Fins als anys 1980 era normal parlar de *mainframe*, *spool* (per bobina de cintes magnètiques), *batch* (per procés en diferit), *assembler* (per llenguatge d'assemblador), *pointer* (per apuntador), etc.

Amb l'arribada dels ordinadors personals a mitjan anys 1980, la informàtica es va popularitzar i van començar a aparèixer manuals traduïts... al castellà. De retruc, això va impulsar la catalanització de molts anglicismes informàtics vinculats als ordinadors personals. Hi han tingut un gran paper el TERMCAT i altres iniciatives, com la Viquipèdia i la docència universitària i no universitària. Per exemple, el TERMCAT va difondre els termes «programari» i «maquinari» com a traduccions de *software* i *hardware*. Atès el dinamisme de la creació de mots en tecnologies de la informació, aquest organisme ha emprès de manera contínua i sistemàtica la recerca de versions catalanes d'aquest nou

vocabulari. Tanmateix, encara hi ha anglicismes recents que es resisteixen, com ara *blockchain* i d'altres. Tot i que el català té bona salut en l'àmbit informàtic, no sempre és fàcil trobar traduccions tan compactes i atractives com els originals anglesos.